

Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury

Kontaktní adresa: Františka Vančury 3695, Kroměříž, 767 01

Telefon: 573 338 534, 774 342 237, IČO: 47935928, msazskm@msazskm.cz, www.msazskm.cz

MINIMÁLNĚ PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠK. ROK 2018/ 2019

Za poznáním

Na cestě za sluncem – zanechávám stopy

Motto:

„ I když chvíle klidného soužití nemůžeme získat natrvalo, můžeme je alespoň hledat, radovat se z nich a vzájemně si je přát.“

1. Koncepce

Principem preventivní strategie naší školy je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a žáků k odmítání všech druhů rizikového chování, projevů agresivity, šikany, kyberšikany.

Za velmi důležitou oblast v rámci minimální prevence považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty žáků, poznávání sama sebe, učit se řešit konflikty, překonávat překážky, se kterými se žáci denně setkávají ve škole i při aktivitách mimo školní prostředí. Neméně důležité je zaměření se na oblast sexuální výchovy především u starších žáků školy.

Primární prevence školy je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu. Obsah preventivních aktivit je zapracován do školních vzdělávacích programů školy – nejvíce je propojen v Etické výchově, Věcném učení, Prvouce, Výchově ke zdraví, Rozumové výchově a mezipředmětově je provázán se všemi předměty učebního plánu. Preventivní program školy je součástí školních vzdělávacích programů.

Cíle primární prevence školy úzce souvisí a prolínají s cíli environmentální výchovy. V rámci školní preventivní strategie (dále jen ŠPS) vznikl ve spolupráci s metodičkou Environmentální výchovy (EVVO) pětiletý celoškolský preventivní program „Cesta za poznáním“. V letošním školním roce pokračuje druhým podtématem „Na cestě za sluncem – zanechávám stopy“. Celoročním pojícím prvkem MPP a EVVO je Slunce v různých podobách.

1.1 Charakteristika školy, zajištění bezpečnosti žáků

Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury se nachází v klidné okrajové části města Kroměříže, v zástavbě rodinných domů. Jsme školou samostatně zřízenou pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, především s vícenásobným zdravotním postižením a poruchami autistického spektra. Hlavním účelem úplné školy je poskytování vzdělávání dětem v předškolním věku a žákům při plnění povinné školní docházky v základním vzdělávání. Škola vykonává činnosti těchto škol a školských zařízení: Mateřská škola, Základní škola, Základní škola speciální, Školní družina, Speciálně pedagogické centrum. Školské poradenské pracoviště poskytuje komplexní školské poradenské služby pro děti a žáky naší školy, dále pro děti a žáky s potřebou podpůrných opatření v mateřských a základních školách v regionu Kroměříž a Vsetín.

Všechny prostory ve škole jsou upraveny pro bezpečný pohyb žáků. Škola je jednopodlažní, bezbariérová.

Pedagogičtí pracovníci dbají, aby etická a právní výchova, výchova ke zdravému životnímu stylu a prevence rizikového chování byli vyučovány v souladu se školními vzdělávacími programy.

Pedagogičtí zaměstnanci dodržují předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a protipožární předpisy; pokud zjistí závady a nedostatky, ohrožující zdraví a bezpečnost osob, nebo jiné závady technického rázu, nebo nedostatečné zajištění budovy, je jejich povinností informovat o těchto skutečnostech nadřízeného a v rámci svých schopností a možností zabránit vzniku škody.

V ostatních otázkách BOZP se škola řídí svojí směrnicí k BOZP, která je součástí školního řádu a metodicky vychází z Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Škola zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání, výchově a činnostech s nimi přímo souvisejících. Přijímá opatření k prevenci vzniku rizikového chování. Přihlíží k věku žáků, základním fyziologickým potřebám, jejich schopnostem, fyzické a duševní

vyspělosti a zdravotnímu stavu. Důležitým prvkem ochrany před sociálně patologickými jevy je i výchovně vzdělávací působení na děti již předškolního věku, zaměřené na zdravý způsob života. V rámci školních vzdělávacích programů jsou proto děti a žáci nenásilnou formou, a přiměřeně k jejich věku a schopnostem pochopit a porozumět dané problematice, seznamováni s nebezpečím drogové závislosti, alkoholismu, kouření, virtuální závislosti (počítače, televize, video) patologického hráčství (gamblerství), vandalismu, kriminality a jiných forem násilného chování a jsou jim vysvětlována pozitiva zdravého životního stylu. V rámci prevence před projevy diskriminace, nepřátelství a násilí provádí pedagogičtí pracovníci mateřské školy a jednotlivých škol monitoring vztahů mezi dětmi ve třídních kolektivech s cílem řešit případné deformující vztahy mezi dětmi již v jejich počátcích a to ve spolupráci se zákonnými zástupci, případně za pomoci školských poradenských zařízení. V případě náznaku výše uvedených projevů postupuje škola podle vypracovaného Školního programu proti šikanování. Důležitým prvkem prevence v této oblasti je i vytvoření příznivého sociálního klimatu mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a pedagogickými pracovníky a mezi pedagogickými pracovníky.

Všichni zaměstnanci školy, zejména třídní učitelky a školní metodička prevence, průběžně sledují konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu sociálně patologických jevů, uplatňují různé formy a metody umožňující včasné zachycení ohrožených žáků. Projevy šikanování mezi žáky, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování apod., kterých by se dopouštěli jednotliví žáci nebo skupiny žáků vůči jiným žákům nebo skupinám (zejména v situacích, kdy jsou takto postiženi žáci mladší a slabší), jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a jsou považovány za hrubý přestupek proti řádu školy. Podle okolností ředitelka školy uváží možnost dalšího postihu žáků, kteří tento zákaz přestoupí, a bude dále postupovat podle školního programu proti šikaně.

Na škole je dodržován zákaz kouření, pití alkoholu a používání jiných škodlivých látek.

Ve škole se snažíme vytvářet příjemné prostředí, poskytovat žákům zdravé učení a nabízet otevřené partnerství jak mezi žáky a učiteli, tak mezi učiteli a vedením školy. Vzdělávání, které poskytujeme našim žákům, je propojené se skutečným životem. Žáci si osvojují to, co má pro ně praktický smysl, co je vede k praktické zkušenosti. Žáky motivujeme pozitivním hodnocením, respektujeme individualitu žáků. Prioritou je ochraňovat žáky před násilím, šikanováním, kyberšikaně i proti dalším projevům rizikového chování. Snažíme se vytvářet příznivé sociální klima, přistupujeme k partnerství v komunikaci, k otevřenosti, úctě, toleranci, spolupráci a pomoci druhému. Klademe důraz na sounáležitost se třídou a školou. Na životě školy se podílí nejen zaměstnanci školy, rodiče žáků, ale především žáci, kteří si vytváří stabilitu společných pravidel, spravedlnosti, odpovědnosti a spolupráce.

2. Dlouhodobé cíle MPP

- rozvíjet zdravý životní styl žáků – výchova ke zdraví, etická výchova, osobní a duševní hygiena, zdravá výživa, pohybové aktivity
- zvyšovat odolnost žáků vůči rizikovým jevům chování každodenní prací se žáky ve třídách
- vytvořit a posilovat pozitivní sociální klima tříd a školy – pocit důvěry, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, jistoty
- vést žáky ke zlepšování vztahů v třídním kolektivu a mimo něj (mezi třídami)
- zvyšovat sociální kompetence – rozvíjet sociální dovednosti, které napomáhají orientaci v sociálních vztazích, nést odpovědnost za své chování a uvědomění si důsledků svého jednání

- posilovat komunikační dovednosti žáků - podporovat vlastní aktivity žáků, schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- poskytovat žákům informace o tom, kde hledat pomoc při vzniku problému – poskytování poradenské činnosti
- vytvářet podmínky pro prevenci společensky nežádoucích jevů – zvyšovat informovanost žáků školy v oblasti rizikového chování, zvyšovat odolnost žáků proti negativnímu působení nabídky drog a dalších rizikových jevů chování
- spolupracovat s rodiči v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence, poskytovat poradenské služby rodičům v případě jejich potřeb
- motivovat učitele ke spolupráci na programu a k seberealizaci
- zajistit a organizovat besedy na aktuální témata
- spolupracovat s KPPP Zlín, pracoviště Kroměříž, s okresní metodičkou prevence Mgr. Majtnerovou
- prohlubovat spolupráci rodiny se školou, zapojovat zákonné zástupce dětí a žáků do školních aktivit - Dílny pro rodiče, rodičovské skupiny
- systematicky rozvíjet dovednosti, které vedou k osvojení zdravého životního stylu, zdravotní prevence (plavecký výcvik, cvičení na TJ Slavia, cvičení na DM ve Štěchovicích, poznávací vycházky, návštěvy výstav, účast na výtvarných soutěžích, oslavy ve škole, návštěvy a spolupráce se ZŠ, zájmové kroužky, besedy, exkurze)

Žáci by měli:

- učit se na základě porozumění orientovat, vybírat z možností správný žebříček hodnot
- učit se řešit různé problémy a nástrahy běžného života (pomocí modelových situací)
- získat základní informace o účincích návykových látek
- posilovat zdravé sebevědomí vhodně zvolenými aktivitami
- začlenit se do kolektivu a mít svoji roli
- znát a osvojit si zásady slušného chování
- učit se správně a účelně využívat volný čas
- rozumět svým základním právům a povinnostem s ohledem na jejich schopnosti
- vnímat a respektovat odlišnosti kultur, zvyků, tradic
- umět pomoci lidem ve svém okolí
- získat úctu ke stáří

3. Krátkodobé cíle MPP

- stanovení pravidel vzájemného soužití ve třídě
- vedení žáků k dodržování pravidel (*každodenní život ve třídě*)
- seznamování rodičů zákonných zástupců se školním řádem, ŠPS, MPP
- seznamování rodičů se rizikovým chováním a způsoby řešení dle aktuálních potřeb
- získávání podnětů ze strany rodičů i pedagogů (konzultace)
- Prevence a eliminace sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) – besedy, tematické vyučování, projektové vyučování
- Zaměření se na správný životní styl a sexuální výchovu u starších žáků (beseda)
- seznamování žáků s pojmy tolerance, odlišnost, multikulturalita, pomoc bližnímu
- evidence případného výskytu sociálně patologických jevů a jejich řešení
- vytváření pozitivního klimatu školy, třídy – spolupráce mezi třídami, spolupráce rodiče – žák – škola, upevňování pozitivních vztahů ve třídách – *Dramatizace, Muzikoterapie, Snoezelen, canisterapie*

- účast všech pedagogických pracovníků na realizaci PPŠ – seznámení se s cíli a obsahem MPP, naplňování cílů MPP
- aktivní spolupráce s rodiči žáků – pravidelné konzultace s rodiči, tvořivé dílny, účast na školních akcích
- navázání nových vztahů se žáky ze Základní školy Kroměříž, 1. Máje- recitační přehlídka škol
- pokračovat v aktivní spolupráci s odborníky z KPPP Zlín, lékaři, policií ČR, odborem sociálních věcí, popř. s jinými pověřenými osobami
- zapojení žáků do preventivních aktivit vhodnou formou podle jejich možností
- systematická výuka a výchova ke zdravému životnímu stylu - zapojení do projektů: *Ovoce do škol, Jsem Laskavec, Putování se včelkou samotářkou*
- začleňování méně průbojných žáků do kolektivu – psychosociální hry ve třídách
- odstraňování případného nevhodného chování mezi žáky - *dramatizace, Škola v přírodě, modelové situace v rámci etické výchovy, okamžité řešení situace*

4. Realizace aktivit MPP a způsob hodnocení ve školním roce 2018/2019

Za realizaci minimálně preventivního programu zodpovídá metodik prevence Mgr. Eva Vrtaníková

- Koordinuje práci učitelů a externích spolupracovníků
- Podílí se na řešení případných vzniklých problémů
- Informuje vedení školy o průběhu naplňování ŠPP
- Vyhodnocuje aktuální situaci v oblasti sociálně patologických jevů ve škole
- Spolupracuje s vedením školy, výchovnou poradkyní Mgr. Lenkou Stojanovou, metodičkou EVVO Mgr. Yvonou Jedličkovou, s garanty projektů
- Předává a projednává důležité informace s ostatními pedagogickými pracovníky na organizačních poradách
- Podává informace o plnění programu, námětech z oblasti prevence, o aktuálních kontaktech a dalších na pedagogických a organizačních poradách, dle potřeby na e-mailové adresy pedagogů
- Zařazuje podle potřeby krátké vstupy na organizační porady
- Konzultuje v případě potřeby nebo po domluvě s pedagogy, žáky či rodiči
- Zúčastňuje se metodických schůzek metodiků prevence v KPPP Zlín, pracoviště Kroměříž
- využívá vzdělávacích aktivit z oblasti MPP ke svému dalšímu vzdělávání
- Spolupracuje s okresní metodičkou prevence Mgr. Majtnerovou
- nabízí kurzy a semináře z oblasti prevence (jak pro jednotlivce, tak pro kolektiv)
- vede evidenci případného výskytu rizikového chování žáků ve škole a při aktivitách pořádaných školou. Podle závažnosti jednotlivých případů řeší rizikové chování žáků, přičemž postupuje dle krizových scénářů, doporučených metodických pokynů MŠMT, školního řádu a úzce spolupracuje s vedením školy.

5. Hodnocení minimálně preventivního programu

- Evidenci o aktivitách v celoškolském programu povede třídní učitel zápisem do třídní knihy minimálně **jednou za dva měsíce**.
- Činnosti v celoškolském programu budou hodnoceny třídními pedagogy 2x ročně – v pololetí a na konci školního roku (elektronicky na adresu eva.vrtanikova@msazskm.cz), žáci hodnotí aktivity v rámci svých možností

- bezprostředně po proběhnutí akce (slovní hodnocení, sebehodnocení ve třídách)
- vyhodnocení činností a plánu MPP bude prováděno metodičkou prevence vždy na konci šk. roku (červen) a průběžně dle pokynů a potřeb vedení školy

Metody hodnocení efektivity jednotlivých programů

- Formou hodnocení akcí a aktivit učiteli, žáky
- osobní kontakt a rozhovory se žáky v rámci výuky, výstupy z jednotlivých činností fotografie, panely z třídních akcí, výtvarné práce a jiné.

Metody a formy práce, pomůcky

- besedy, exkurze, přednášky, diskuze, rozhovory, soutěže, skupinové práce, samostatné práce, hry, dotazníky, práce s literaturou, projekty, s počítačem, interaktivní tabulí, iPadem
- pomůcky: tisk, literatura, internet, počítače, propagační materiály, obrázky, pracovní potřeby, fotoaparát a jiné.

6. Zaměření ŠPP na školní rok 2018/2019

Ve školním roce 2018/2019 bude pokračovat započatý pětiletý program „Cesta za poznáním“, s podtitulem „**Na cestě za sluncem - Zanechávám stopy**“.

Zaměříme se především na prevenci šikany, agrese a agresivity, žáci se seznámí s pojmy strach a zloba a s jejich zvládáním. U žáků bude rozvíjeno a upevňováno zdravé sebevědomí. Dále budeme pracovat s pojmy tolerance a netolerance, odlišnost kultur, zvyků. Budeme žáky směřovat na péči o staré lidi, na chování k nim, úctu, pomoc bližnímu a dělání dobrých skutků. Zaměříme se také na sexuální výchovu u starších žáků formou besed. Zároveň s programem budou probíhat i osvědčené doprovodné akce, které obohacují žáky nejen v oblasti prevence rizikového chování.

7. Časové rozvržení programu „Cesta za poznáním - Na cestě za sluncem - zanechávám stopy“

Motivace programu:

Venku byl čerstvě napadaný sníh....chlapeček vyběhl z domu. Zastavil se, přimhouřil oči a v odlesku slunečních paprsků sledoval záři bílého sněhu...Začal opatrně a soustředěně našlapovat, fascinován tím, že jeho krásné zimní botičky zanechávají ve sněhu otisky malých traktůrků, které má na svých podrážkách. Zanechávám stopy, uvědomil si...

Děti se rády dívají do sněhových stop. Nechejme je se dívat a nechejme je stopy dělat. Díky sněhu je totiž na okamžik viditelné to, co většinou vidět není. Člověk po sobě ale nezanechává stopy jen ve sněhu. Stopa je otisk, který zůstane po někom, kdo tady byl a už není. Je to místo, kde někdo byl a něco tam po něm zůstalo. Někdy záměrně, někdy, i když si to vůbec neuvědomujeme, nebo když nechceme.

Stopy zůstávají po naší práci, po našich slovech, pohledech, gestech. Někdy si říkáme: "Tolik škody jsme udělali." A jindy si zase říkáme: "Tolik krásy po sobě někdo zanechal." Uvědomění si, že člověk dělá stopy, je důležitá věc.

Zanechávat stopy se dá všelijak. Jemně a ohleduplně, aby doplnily, dotvořily nebo obohatily svět kolem, nebo také hrubě a nešetrně, aby překryly, pošlapaly nebo zničily. Každý touží po

tom, aby po něm zůstaly dobré stopy, aby někdo v jeho stopách šel a aby podle stop, které po sobě na světě nechá, si lidé mohli ještě dlouho říkat, že to byl dobrý člověk.

Lidé, kteří žijí spolu, se otiskují jeden do druhého a jsou si podobní. Rodiče otiskují svou podobu i povahu do svých dětí a stopa rodiny jde dějinami od generace ke generaci, přenášejí se tradice, zvyklosti, vytváří se vzory, hodnoty, kultury.

1. Naš barevný svět, na světě nejsme sami (pojmy multikulturalita, tradice, zvyky)

Září

- **aktivity ve třídách na hlavní téma**

- **Den v přírodě** (6. 9. 2018) – prevence zaměřená na mimořádné události – exkurze do čistíčky odpadních vod Kroměříž

- prevence úrazů, seznámení se s mimořádnými událostmi

-

Říjen

- **Den na dopravním hřišti (8. 10. 2018)**– zahájení celoročního programu na dopravním hřišti (řešení dopravních situací, poskytnutí první pomoci)

- **11. 10. 2018 - Slunce Zlatá nit** – zahájení celoročního programu EVVO a MPP na školní zahradě (tvorba loga, jóga – Pozdrav slunci, společné aktivity, podzimní rovnodennost)

2. Altruismus a pomoc bližnímu

- **aktivity ve třídách na hlavní téma**

Listopad

- 13. 11. 2018 - projekt „Jsem Laskavec“

- **Rozsvěcení vánočního stromu na školní zahradě**

Prosinec

- „Advent – zimní slunovrat“ - zvyky, sluneční kalendář, aktivity ve třídách

3. Tolerance (stáří, handicap, odlišnost kultur, barvy pleti...)

- **aktivity ve třídách na hlavní téma**

Leden

– **Sněhuláci pro Afriku** – charitativní akce s besedou pana Mgr. Posoldy

Únor

- **Svátek poezie s podtitulem**

- **Slunce zlatá nit** – školní recitační přehlídka

4. Prevence šikany, agrese a agresivita, strach a zloba

- aktivity ve třídách na hlavní téma

Březen

- **Recitační přehlídka žáků škol** (vybraní žáci naší školy, žáci Základní školy Kroměříž, 1. Máje v naší škole (multikulturalita, podpora zdravého sebevědomí, navázání nových kontaktů)
- **29. 3. 2019 - Noc s Andersenem** – tradiční akce školy na podporu čtenářské gramotnosti

5. Zdravé sebevědomí

- aktivity ve třídách na hlavní téma

Květen

- **9. 5. 2019 - „Den Země“ - Slunce zlatá nit – Slunce naše hvězda, Slunce naše obživa** - ve spolupráci s EVVO

Červen

- **13. 6. 2019 - Slunce náš přítel – Oslava slunovratu** - společné zakončení celoročního programu MPP A EVVO na školní zahradě

Zaměření činnosti, dílčí úkoly, náměty:

- seznámení pedagogů, rodičů a žáků s preventivním programem školy (září)
- aktivity v jednotlivých třídách dle dvouměsíčních oblastí z plánu
- přednáška, beseda pro žáky na téma Kyberšikana, Šikana (SVP) – starší žáci
- beseda na téma sexuální výchovy (Mgr. Majtnerová – starší žáci, Rodinné centrum Zlín – Mami, tati, kde se berou děti)
- prohlubování vztahů rodiny a školy - spolupráce s rodiči, začlenění a spolupráce zákonných zástupců do jednotlivých akcí školy
- Jsem laskavec (13. 11.)
- Návštěvy dopravního hřiště
- Beseda o první pomoci ČČK
- Den otevřených dveří – tradiční akce školy (prosinec)
- Premiéra pohádky Sedmero krkavců (Divadelní soubor Korálek)
- Sněhuláci pro Afriku s besedou (leden, únor 2019)
- Svátek poezie (únor - březen 2019)
- Noc s Andersenem (březen 2019)
- Vernisáž výtvarných a literárních prací s velikonočním jarmarkem v DK Kroměříž – tradiční akce školy
- Škola v přírodě - podporování rozvoje samostatnosti, navazování kontaktů, upevňování kamarádkých vztahů a jiné
- účast školní metodičky prevence na pracovních setkáních metodiků v KPPP Kroměříž
- účast metodičky na konferenci k prevenci 13. 11. 2019 – na SŠHS Pavlákova, Kroměříž
- sebezvědomování metodičky prevence – účast na vybraných a doporučených seminářích
- závěrečné zhodnocení MPP

PPŠ vychází z obsahu Školních vzdělávacích programů. Rozvíjí všechny klíčové kompetence na úrovni jednotlivých žáků. Základem PPŠ jsou prožitkové a činnostní aktivity. PPŠ se realizuje nejen v předmětech, výchovách, v mezipředmětových vztazích, ale také začleněním průřezových témat do výuky. Okruhy průřezových témat jsou integrovány do předmětů. V jednotlivých typech škol je zohledňován věk a stupeň postižení žáků. Preventivní program školy prolíná celým vyučovacím procesem po celý školní rok a je neoddělitelnou součástí výchovně vzdělávacího procesu každého žáka.

Příloha č. 1

Pomůcka k nově zakotveným Právům a povinnostem pedagogických pracovníků a k povinnému vyloučení žáka nebo studenta

Do zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), došlo k doplnění § 22a a 22b upravující práva a povinnosti pedagogických pracovníků a dále k doplnění § 31 školského zákona o postup v případě zvláště závažných porušení povinností stanovených zákonem. Cílem nové právní úpravy je mimo jiné reagovat na některé situace spojené s násilím a šikanou ve školách. Nová právní úprava by tak měla zajistit lepší ochranu nejen žáků samotných před fyzickými a psychickými útoky, ale i zlepšit ochranu pedagogických pracovníků.

1.Práva pedagogických pracovníků

Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo:

- a) na zajištění podmínek potřebných pro výkon jejich pedagogické činnosti, zejména na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků, studentů nebo zákonných zástupců dětí a žáků a dalších osob, které jsou v přímém kontaktu s pedagogickým pracovníkem ve škole
- b) na ochranu před neodborným zasahováním do výkonu pedagogické činnosti
- c) na výběr a uplatňování metod, forem a prostředků konání přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně-pedagogické nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti, pokud jsou v souladu se zásadami a cíli vzdělávání
- d) volit a být voleni do školské rady
- e) na objektivní hodnocení své pedagogické činnosti

2. Povinnosti pedagogických pracovníků

Pedagogický pracovník je povinen:

- a) vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání
- b) chránit a respektovat práva dítěte, žáka (práva zakotvená v Základní listině práv a svobod, ale i právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání, právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkající se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, či právo na informace a poradenskou pomoc týkající se vzdělávání)
- c) chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a předcházet všem formám rizikového chování ve škole a školských zařízeních (Zákon též vymezuje obecnou preventivní povinnost předcházet všem formám rizikového chování, které by mohlo ohrozit děti, žáky. Na pedagogické pracovníky to klade takové nároky, aby vytvořili opatření a podmínky, za kterých bude riziko nebezpečí ohrožení zdraví co nejmenší.)

d) svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj (pedagogičtí pracovníci musí zvolit při výkonu své činnosti takový přístup, který bude vytvářet pozitivní a bezpečné klima. Tato povinnost souvisí s povinností vykonávat pedagogickou činnost takovým způsobem, aby byly dosaženy cíle vzdělávání. Vytváření pozitivního a bezpečnostního klimatu je základním předpokladem, aby mohlo docházet k naplňování cílů vzdělávání.)

e) zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku

f) poskytovat dítěti, žáku nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzdělávání

3. Povinné vyloučení žáka

Cílem této úpravy zákona je zpřísnění dosavadního přístupu v případech zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem. Uložit výchovné opatření spočívající ve vyloučení, nebo podmíněném vyloučení žáka či studenta, je možné v případě závažného zaviněného porušení zákona nebo školního či vnitřního řádu.

Výchovné opatření

Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel.

Druhy výchovných opatření

1. Pochvaly nebo jiná ocenění
2. Kázeňská opatření - Kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka.

- a) V případě, že se žák dopustí zvláště závažných zaviněných porušení, je ředitelka školy povinna, nejedná-li se o zákonem stanovenou výjimku například pro žáky plnící povinnou školní docházku, rozhodnout vždy o jeho vyloučení. Ředitelka školy musí vyhodnotit intenzitu závažnosti porušení povinností a okolnosti případu. Závažným porušením povinností stanovených školským zákonem jsou hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči zaměstnancům školy. Opakovanost útoků je nutné vykládat takovým způsobem, že se nejedná o nahodilý incident. Za zvláště závažné zaviněné porušení jsou považovány takové útoky, které jsou zvláště hrubé. Za zvláště závažné

zaviněné porušení je tedy nutné považovat útoky s určitou intenzitou. Neřadí se sem drobné ať již fyzické či slovní potyčky. Intenzitu danou zákonem tak naplňuje například dlouhodobější cílená šikana.

- b)** Ředitelka školy může v případě závažného zaviněného porušení stanovených povinností zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout **o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka**. V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitelka školy zkušební lhůtu, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Dopustí-li se žák v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitelka školy rozhodnout o jeho vyloučení. **Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.**
- c)** O podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka rozhodne ředitelka školy do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák provinění dopustil, s výjimkou případu, kdy provinění je klasifikováno jako trestný čin. O svém rozhodnutí informuje ředitelka pedagogickou radu. Žák přestává být žákem školy dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější.
- d)** Dopustí-li se žák jednání klasifikovaného jako trestný čin, oznámí ředitelka školy tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dověděla.

Příloha 2

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže

Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením.

1. Charakteristika poruch autistického spektra

Základní škola a Mateřská škola Kroměříž je škola zřízená podle §16 odst. 9 školského zákona pro žáky s mentálním postižením, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Součástí třídních kolektivů jsou žáci s poruchou autistického spektra.

Poruchy autistického spektra (dále jen „PAS“) jsou skupinou poruch, které se diagnostikují na základě projevů chování. V Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN - 10) jsou označovány jako pervazivní vývojové poruchy, mezi které jsou řazeny dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom, jiné pervazivní vývojové poruchy, pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná. Základní diagnostická triáda PAS zahrnuje různou míru narušení v oblastech: **sociální interakce a sociálního chování, verbální i neverbální komunikace, v oblasti představitosti a hry, omezených vzorců chování, zájmů nebo aktivit**. Stupeň závažnosti poruch bývá různý, typická je také značná variabilita projevů. I v případě nejlehčích forem postižení zhoršují sociabilitu a ztěžují zařazení jedince do společnosti. Specifika v chování žáků s poruchou autistického spektra PAS jsou celoživotní, některé projevy s věkem mizí, jiné se zase mohou objevit.

Pedagogové školy mají odborné znalosti pro práci s dětmi a žáky s PAS, respektují individuální specifika dítěte, žáka. Svým odborným přístupem, speciálně pedagogickými metodami a formami práce (různou mírou individualizace) přistupují individuálně k výchově a vzdělávání každého jedince s poruchami autistického spektra.

V obecné míře jsou způsoby práce s dětmi a žáky zakotveny ve školních vzdělávacích programech: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání – Mateřská škola „Svět patří všem“ č.j. 1361/2017, Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s přílohou vzdělávání žáků s LMP Korálek ke Korálku č. j.760/2010, Školní vzdělávací program základní školy speciální, Duhová pastelka I. díl č. j.:761/2010, Školní vzdělávací program základní školy speciální Duhová pastelka I. díl 1357/2016, Školní vzdělávací program základní školy speciální“ Duhová pastelka II.díl č. j.:1358/2016 , Školní vzdělávací program zájmového vzdělávání Učíme se poznávat svět č. j. 758/2010. Specifika práce s konkrétním dítětem, žákem jsou nastaveny v individuálních vzdělávacích plánech.

Chování a jednání žáků s PAS ovlivňuje především odlišné vnímání, porozumění a sociální komunikaci. Četnost takového chování se zvyšuje při nadměrné stresové zátěži žáka. Při prevenci vzniku nežádoucího chování, stresu, či afektu je třeba mít na paměti, že žák s PAS v zátěžové a pro něj nestandardní situaci může opomíjet základní životní potřeby, jako např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin. Pokud stereotypní rigidní projevy nejsou

sebepoškozujícího nebo poškozujícího okolí ohrožujícího charakteru, je nutné nelpět na jejich zastavení, postupně odezní.

2. Příčiny projevů rizikového chování

Krizové situace ve škole či školském zařízení zahrnují zejména rizikové chování vyvolané situací, která nastane z důvodu nepochopení současné potřeby žáka, kterým může být nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění. Reakcí žáka na takové nepochopení je řešení situace neadekvátním způsobem, neadekvátními verbálními projevy, vzdorovitým chováním, stereotypním chováním, agresí vůči ostatním spolužákům či dospělým, sebepoškozováním, výbušným chováním, vulgárním vyjadřováním apod. Jedná se o manifestaci vysoce stresové situace, ve které se žák ocitl. Následkem takto vyhocené situace může v případě jejího podcenění či neadekvátního zásahu či postupu zaměstnance školy či školského zařízení, dojít až k agresí vůči ostatním. Incidenty tohoto charakteru jsou projevem bezmoci, frustrace z nepochopení.

3. Pravidla předcházení rizikovému chování

- pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zajištění předvídatelnosti
- pravidlo jasné a konkrétní motivace
- pravidlo vyšší míry tolerance
- pravidlo důslednosti v přístupu
- vyšší míra vizuální podpory:
- nadstandardní řešení obtíží s pozorností
- vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek
- možnost odpočinku, relaxace

4. Spolupráce škola – rodič - odborní pracovníci

Pro všechny skupiny dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami při zajišťování bezpečnosti a zdraví ve všech typech školského zařízení platí obecné pravidlo nutné úzké spolupráce mezi školou, rodiči a školským poradenským zařízením.

Speciální pedagog zná specifika žáka i jeho silné stránky, poskytuje metodickou podporu zákonným zástupcům dítěte průběžně, v akutních případech neprodleně.

Profesionálním pedagogickým přístupem, vhodnou volbou metod, týmovým provazováním práce pedagogů, pedagogů a rodiny navozujeme v dětech, žácích pocit jistoty, preventivně tak působilme k bezproblémovému zvládnutí každodenních situací a k odbourávání nežádoucího chování.

5. Postup školy pro prevenci vzniku problémových situací u žáků s PAS

V případě problémové situace, která i přes využití všech speciálně pedagogických přístupů a metod nastala:

1) Ředitelka školy určí pedagogického pracovníka, který bude odpovídat za spolupráci se ŠPZ, v jehož péči daný žák s PAS je (výchovný poradce)

- 2) Pověřený pracovník seznámí s obecnými specifiky diagnózy PAS a zásadami pro předcházení rizikových projevů chování pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, se zásadními a podstatnými informacemi o individuálních zvláštích a potřebách daného žáka. O této skutečnosti se vyhotoví písemný zápis s podpisy všech zúčastněných. Pověřený pracovník zajišťuje ve spolupráci se školním metodikem prevence a pracovníkem ŠPZ, který se problematikou PAS zabývá, besedy a osvětu žákům školy a jejich rodičům.
- 3) Pověřený pedagogický pracovník úzce spolupracuje s TU, asistentem pedagoga a ŠMP.
- 4) TU, případně asistent pedagoga úzce spolupracuje se zákonnými zástupci žáka. Prostřednictvím určeného pedagogického pracovníka kontaktuje ŠPZ, v jehož péči je žák s PAS veden.
- 5) TU, případně asistent pedagoga pravidelně informuje zákonného zástupce žáka o průběhu vzdělávání. Informuje pověřeného pedagogického pracovníka školy a zákonného zástupce žáka o změnách v chování, změnách aktuálního zdravotního stavu, projevech rizikového chování žáka, o plánovaných nebo náhlých změnách ve školním prostředí oproti nastavenému standardu (např. onemocnění, opravy v areálu školy apod.).
- 6) TU při práci s třídním kolektivem zohledňuje věk i individuální úroveň žáků. Rozvíjí schopnost žáků diskutovat, respektovat ostatní, uvědomovat si význam a podstatu pomoci, vzájemné úcty a snášenlivosti.
- 7) TU po dohodě se zákonným zástupcem žáka spolupracuje s lékařskými specialisty, v jejichž péči žák s PAS je.
- 8) Zajištění bezpečnosti a zdraví, školní řád, krizový plán pro daného žáka s PAS – dle dokumentu MŠMT č. j.: 21291/2010 - 28

7. Zajištění bezpečnosti a zdraví - školní řád - krizový plán

Obecně platná pravidla dodržování bezpečnosti při výuce, o přestávkách, při pohybu v prostorách školy i mimo ni, vymezená v Příloze č. 14 Rizikové chování, materiálu „Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28)“, jsou závazná pro všechny skupiny dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pro případ výjimečných situací má každá škola mít vytvořen krizový plán. Krizový plán vypracovává škola individuálně pro žáka, kterému krizová situace hrozí z důvodu přidružených zdravotních komplikací, včetně žáků s PAS. Krizový plán zpracuje třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem a metodikem primární prevence a se zákonnými zástupci. Za plán zodpovídá ředitelka školy.

8. Příklady organizací zaměřených na problematiku PAS

Národní ústav pro autismus, z.ú., www.praha.apla.cz

Občanské sdružení poskytující podporu osobám s PAS, www.zasklem.com

RAIN-MAN, sdružení rodičů a přátel dětí s autismem (spolek), Ostrava, www.rain-man.cz

Rett Community, Spolek rodičů a přátel dívek s Rettovým syndromem, www.rett-cz.com/

Křesadlo HK, Centrum pomoci lidem s PAS, z.ú., www.kresadlohk.cz

Centrum Terapie Autismu, www.cta.cz/o-nas

Jdeme autistům naproti - Olomouc o.s." ve zkratce JAN - Olomouc o.s. , www.jan-olomouc.cz

AUT – Spolek rodičů dětí s PAS, www.autistickaskola.cz/cs/podporujinas/organizace/aut-spolek-rodicu-deti-s-pas

Občanské sdružení ProCit, z.s., www.autismusprocit.cz/

Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS - vzor

Jméno a příjmení žáka:

Datum narození:

Místo trvalého pobytu: **Kontaktní údaje na zákonného zástupce/telefon**
(v případě zletilého žáka na kontaktní osobu)

Název a adresa školy/školského zařízení, ročník:

Ošetřující lékař/odborný lékař:

(na základě souhlasu zákonného zástupce uváděno pro případ konzultace při vzniku problémové situace např. psychiatr, neurolog, atp.)

Pedagogický pracovník školského poradenského zařízení spolupracující na vytváření „Krizového plánu“:

Třídní učitel:

Druhý pedagog ve třídě:

Asistent pedagoga:

Ostatní vyučující žáka:

Vychovatel/vychovatelka:

Osoby zajišťující specializované činnosti ve škole/školském zařízení (např. fyzioterapeut, speciální pedagog, psycholog, výchovný poradce, atd.):

Aktuální zdravotní stav žáka:

Aktuální stav žáka (obsahuje popis speciálních vzdělávacích potřeb dle doporučení školského poradenského zařízení):

Popis obtíží žáka (spouštěcí mechanismy vzniku problémových situací u konkrétního žáka v konkrétních situacích, na konkrétních místech, v přítomnosti konkrétních osob, v jejich přístupu apod., např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin, únava a „přetažení“, přecitlivělost na různé podněty jako zvuky, světlo, barvy, pachy, doteky, nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění):

Doporučený postup prevence vzniku problémových situací (postup zpracován na základě osobnostní charakteristiky žáka viz „Popis obtíží žáka“ a dle doporučení školského poradenského zařízení, součástí plánu je „záznamový arch“ sloužící jako podklad pro vyhodnocování vhodně nastavených opatření pro prevenci vzniku nevhodného chování žáka, problémového chování či problémové situace):

Doporučený postup v případě, kdy problémová situace nastala (obsahuje popis konkrétních kroků při vzniku nevhodného chování, problémového chování či problémové situace, vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky, např. linku 155):

Podpisy informovaných osob (všech, kteří jsou s žákem v interakci v době jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení):

Podpis žáka:

Podpis zákonného zástupce/kontaktní osoby v případě zletilého žáka:

Místo, datum:

Zpracoval/a:

Podpis ředitele školy

Příloha 4

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Školní program proti šikanování je součástí Minimálního preventivního programu školy a vychází z následujících dokumentů:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
- Vyhlášky MŠMT č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a

Školní program proti šikanování je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu základní školy a základní školy speciální, Vnitřního řádu pro zájmové vzdělávání - školní družiny, školního klubu, Školního řádu mateřské školy.

Cílem školního programu proti šikanování je vytvořit pro děti, žáky i zaměstnance školy bezpečné prostředí, založené na vzájemném respektu, spolupráci a otevřené komunikaci.

1. BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

CHARAKTERISTIKA ŠIKANY

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (není nutné) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit emocionálně, sociálně a v případě šikany učitele také profesionálně. Je charakteristická nepoměrem sil, bezmocí oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese. (Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016)

Základní formy šikany

Přímá šikana

- fyzická (bití, plivání, tahání za vlasy)
- verbální (nadávky, výhružky, manipulativní příkazy)
- neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zastrašování mimikou, ničení, schovávání, kradení věcí)

Nepřímá šikana – má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit společenský status oběti (záměrná ignorace, pomluvy, lži, neoprávněná nařčení, ponižování, ničení pověsti, nespravedlivé hodnocení)

Elektronická šikana – kyberšikana - cílem je ublížit oběti prostřednictvím kyberprostoru (mobil, e-mail, videa na portálech, např. youtube.com, zakládání falešných profilů žáka nebo učitele)

Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáka/ů je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí a žák se dostane do psychicky vyšší pozice než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

Agresivní chování s cílem ublížit učiteli však může přicházet také ze strany kolegy, vedení školy nebo zákonných zástupců. Je nutné o této možnosti vědět, připustit si ji, vědět, kde se mohou obrátit o pomoc (viz. Krizový plán).

PREVENCE ŠIKANY VE ŠKOLE

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky, dětmi a mezi žáky, dětmi a učiteli., mezi vedením školy a zaměstnanci školy, mezi zaměstnanci školy navzájem a mezi zaměstnanci školy a zákonnými zástupci dětí, žáků.

Na vytváření bezpečného prostředí školy se podílí celá škola.

Ředitelka školy:

- podporuje vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti šikanování
- podporuje doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti rizikového chování
- zodpovídá za zavedení jasně stanovených pravidel chování ve Školních řádech školy včetně sankcí za jejich porušení
- pověřuje pedagogické pracovníky dohledem nad žáky ve škole i při školních akcích
- pověřuje školní metodičku prevence k šetření a řešení počáteční šikany
- spolupracuje se školní metodičkou prevence a třídními učiteli při řešení krizových situací
- spolupracuje s Policií ČR, s orgány sociálně - právní ochrany dětí
- odpovídá za prevenci šikany zaměřené na učitele
- podporuje pozitivní vztahy a spolupráci v pedagogickém sboru, vytváří atmosféru důvěry, zastává nekonfliktní způsob řešení problémů na pracovišti

Školní metodička prevence (ŠMP):

Pověřená osoba k šetření a řešení počáteční šikany

- vypracovává plán proti šikanování
- seznámí s programem proti šikanování všechny pedagogické pracovníky
- spolupracuje s vedením školy, TU při řešení krizových situací
- spolupracuje s okresní metodičkou prevence, zdravotnickými zařízeními nebo psychologem, Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí
- podílí se na aktivitách v rámci prevence šikany

Třídní učitelé (TU):

- na začátku školního roku seznámí žáky i zákonné zástupce se Školním programem proti šikanování (zápis v třídní knize, konzultace pro rodiče)
- informují žáky i zákonné zástupce žáků, jak postupovat v případě při podezření ubližování jejich dítěti):

- obrábí se na třídního učitele, metodika prevence, výchovného poradce
- nastaví pravidla chování třídy a důsledně trvá na jejich dodržování
 - vede žáky k rozlišení pozitivního chování a porušení pravidel chování a k jejich důsledkům
 - řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci s ŠMP a výchovnou poradkyní)
 - seznamují žáky s problematikou rizikového chování a možnostmi řešení
 - podílí se na aktivitách v rámci prevence šikany

Aktivity školy a předškolního zařízení v prevenci proti šikaně:

- aktivity stanovené v ročním plánu Minimálního preventivního programu školy, EVVO
- škola v přírodě – zaměření na prohloubení pozitivních vztahů mezi žáky, dětmi
- dramatická výchova
- prožitkové programy, besedy, přednášky – dle aktuální nabídky školy
- práce učitelů s třídním kolektivem
- podpora kladného chování u dětí MŠ – dramatika s maňásky
- doporučená literatura a kontaktní adresy na webových stránkách školy, na nástěnkách ŠMP a VP

Přímé a nepřímé varovné signály při šikanování (viz. příloha 2 ŠPŠ)

STRUKTURA PROGRAMU

Zmapování situace – analýza

Vzhledem k nižšímu počtu dětí a žáků v naší škole, skladbě dětí a žáků, stálé přítomnosti vyučujících ve třídách a na dohledech ve všech prostorách školy, skutečnosti, že většinu dětí a žáků doprovází do školy zákonní zástupci, je riziko výskytu šikany značně minimalizováno.

Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

Pedagogové jsou prokazatelně seznámeni s Metodickým pokynem ministryně školství a tělovýchovy z roku 2016 a se „Školním programem proti šikanování“. Všichni zaměstnanci školy mají základní informace a přehled o dění v oblasti prevence. Průběžně je o aktuálních novinkách informuje školní metodička prevence na pravidelných organizačních poradách (1x měsíčně) nebo emailem. Pedagogové si doplňují své znalosti také v rámci samostudia. Školní metodička prevence se pravidelně účastní seminářů, konferencí, workshopů a metodických schůzek v KPPP. Pedagogové spolupracují se školním poradenským pracovištěm.

Užší realizační tým

Preventivní tým tvoří ředitelka školy (případně zástupkyně ředitelky školy), školní metodička prevence, výchovná poradkyně, třídní učitelka žáka/ků u něhož/nichž došlo k výskytu rizikového chování – šikany.

Společný postup při řešení šikanování

Vychází z doporučení Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních a je součástí Krizového plánu.

Primární prevence v třídních hodinách

Třídnické hodiny jsou na naší škole nahrazeny pravidelným ranním komunikačním kruhem. Každý žák má prostor k vyjádření prožitků, vlastních myšlenek, pocitů a má prostor pro diskusi a otevřenou komunikaci. Žáci navzájem projevují zájem o spolužáky, učitele. Sdělují si své radosti, obavy i nepříjemné zážitky. Komunikační kruh je jedním ze základních kamenů prevence šikanování u nás na škole.

Primární prevence ve výuce

Primární prevence je na naší škole nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu. Třídní učitelé pracují se skupinovou dynamikou třídy. Podporují vytváření a růst pozitivních vztahů ve skupině. Průběžně mapují třídní vztahy, vedou žáky k řešení běžných konfliktů mezi žáky. Zaměřují se na eliminaci případných projevů či náznaků šikanování. Vedou žáky k vzájemné úctě a respektu každého jedince, k toleranci odlišností.

Obsah preventivních aktivit je zapracován do ŠVP školy. Principem preventivní strategie je osvojování a rozvíjení základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou děti a žáky k odmítání všech druhů rizikového chování, projevů agresivity, šikany a kyberšikany. Vyučující vedou žáky k osvojování norem založených na demokratických principech, pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu a zdraví druhého člověka. (zejména v předmětech Etická výchova, Řečová výchova, Věcné učení, Vlastivěda, Občanská výchova apod. a prolínají se v mezipředmětových vztazích i do ostatních předmětů). Třídní učitelé využívají pro nácvik vhodného chování prvků psychosociálních her, dramaterapie, biblioterapie, muzikoterapie, projektové vyučování.

Primární prevence ve školních a mimoškolních programech mimo vyučování

Preventivní aktivity jsou zahrnuty i do plánů školní družiny, školního klubu. Žáci školy se účastní mimoškolních aktivit, jako jsou např. sportovní soutěže (atletické, plavecké závody), divadelní představení (na škole funguje divadelní soubor Korálek), akce (Noc s Andersenem, Abilympiáda), jezdí na školu v přírodě, věnují se zájmové činnosti (kroužek stolního tenisu, kroužek hraní na flétnu).

Ochranný režim (školní řád, dohledy učitelů)

Základní prvky ochranného režimu jsou zakotveny ve Školních řádech. Jakékoli projevy šikanování jsou považovány za hrubý přestupek s následným postihem agresora či agresorů. Vyučující účinně vykonávají dohled nad dětmi a žáky před, po, v průběhu vyučování, o přestávkách. Ve třídě je stále přítomen alespoň jeden z vyučujících. Stanovené jsou dohledy na chodbách, v jídelně, pokud je třeba, i na toaletě.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Zákonní zástupci jsou průběžně během školního roku informováni o preventivních aktivitách ve škole na pravidelných konzultacích, prostřednictvím webových stránek školy (msazskm.cz), zápisem ve Sdělničkách dětí a žáků.

Zákonní zástupci jsou seznámeni s náplní činností školní metodičky prevence a mají možnost ji kontaktovat po předchozí domluvě.

Zákonní zástupci žáka budou neprodleně kontaktováni a informováni v případě výskytu rizikového chování u jejich dítěte.

Zákonní zástupci žáků jsou v co nejvyšší možné míře zapojováni do dění a aktivit školy, mají možnost účastnit se přednášek na některé z aktuálních témat prevence rizikového chování, konzultovat s psychologem SPC.

Školní poradenské služby

Školní poradenské služby zajišťují pracovníci školního poradenského pracoviště – školní metodička prevence a výchovná poradkyně. V případě potřeby je možná spolupráce s psychologem SPC Kroměříž, které je součástí školy a je naším poradenským partnerem.

ŠMP či VP poskytují žákům a rodičům poradenské služby, spolupracují s třídními učiteli, ostatními vyučujícími, dalšími odborníky a institucemi.

Spolupráce se specializovanými zařízeními

Škola úzce spolupracuje s Krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou Zlín, pracoviště Kroměříž. KPPP nabízí kromě vlastních programů primární prevence možnost odborného mapování vztahů v třídním kolektivu a metodickou podporu při řešení výskytu rizikového chování. Kontaktní pracovník KPPP Zlín je Mgr. Irena Majtnerová, okresní metodička prevence.

V rámci prevence šikany a kyberšikanery využíváme nabídky besed a přednášek pracovníků Policie ČR, SVP Kroměříž atd.

V případě intenzivního ohrožení dítěte či žáka škola (ředitel, TU, ŠMP, VP) kontaktuje další specializované instituce, s nimiž bude dále spolupracovat na řešení:

V resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie.

V resortu sociální péče – OSPOD Kroměříž, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, případně s nestátními neziskovými organizacemi specializujícími se na prevenci a řešení šikany (např. Záchraný kruh – www.zachrannykruh.cz; nebo Společenství proti šikaně – www.sikana.org apod.)

Vztahy se školami v okolí

Naše škola udržuje přátelské a kolegiální vztahy se základními školami v blízkém i vzdálenějším okolí a [VOŠPgS a SPgŠ Kroměříž](#). Běžná je vzájemná spolupráce na realizaci společenských a propagačních akcích škol, umožnění praxe studentek/studentů na naší škole, možnost vzájemné metodické pomoci, konzultace, možnost vzájemné návštěvy škol atd.

Evaluace

Každý intervenční program vyžaduje zpětnou vazbu, která ověří míru jeho funkčnosti a efektivitu. Ve školním programu proti šikanování je evaluace realizována prostřednictvím otevřených diskuzí s žáky a pedagogy a dle potřeby formou dotazníkového šetření či anonymní ankety. Na zpětné vazbě se podílí nejen třídní učitelé, ale všichni pedagogové, kteří v konkrétní třídě vyučují.

Nástroje k vyhodnocení: dotazníková šetření pro žáky i rodiče, vyhodnocení šetřených jevů a podezření, vyhodnocení udělení a účinnosti udělených kázeňských opatření, vyhodnocení Minimálního preventivního programu, vyhodnocení intervencí a mapování třídních kolektivů, vyhodnocení účinnosti jednání se zákonnými zástupci žáků, zprávy školských poradenských pracovišť, zápisy z pedagogických rad a organizačních porad.

Vyhodnocení se provádí pravidelně jednou ročně a jeho výstupy obsahuje vyhodnocení Minimálního preventivního programu i Výroční zpráva školy. Případné náměty na úpravu školního programu proti šikaně nebo školního řádu jsou pak do těchto dokumentů přeneseny formou jejich aktualizace. Na vyhodnocení se podílí především školní metodička prevence. Zpráva z tohoto vyhodnocení je pak zpracována do září následujícího školního roku.

2. KRIZOVÝ PLÁN

Všichni pedagogové školy si uvědomují **závažnost a nebezpečí šikany**. Vědí, že šikanu je nezbytné řešit v počátečním stadiu s maximálním ohledem na oběti. Také si uvědomují, že se i oni mohou stát objektem šikany.

Účinné a zároveň bezpečné vyšetření šikany vychází z **kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování**. ŠMP ve spolupráci s užším realizačním týmem rozhodne, zda řešení zvládne škola sama (počáteční či obvyklá šikana), nebo se obrátí na odborníka specialistu (pokročilé, komplikované šikany). viz. příloha 1

Postup je v souladu s Metodickým pokynem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016

Postup pro vyšetřování počáteční šikany:

1. **Rozhovor** s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi - v soukromí, upozornit, že případ nebude řešen před celou třídou, sborovnou. (TU, ŠMP)

2. **Vyhledání** vhodných svědků. (TU)

3. **Individuální, případně konfrontační rozhovory** se svědky, nikoli však konfrontace obětí a agresorů. Zaměřit se na otázky Kdo je obětí a kdo agresorem, Kolik jich je, Kdo je iniciátorem, Kdo je aktivním účastníkem, Co, kdy a kde dělali agresori obětem, Jak dlouho to trvá (TU, ŠMP).

4. **Zajištění ochrany** obětem. Znovu s nimi hovořit (velmi citlivě), pokud se lišila jejich výpověď od výpovědi svědků. Případně se spojit s rodiči oběti a požádat o pomoc a spolupráci. (TU, ŠMP)

5. **Rozhovor s agresory**, případně konfrontace mezi nimi - snažit se najít nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování. (TU, ŠMP, minimálně dva).

6. **Svolat schůzku** za účasti vedení školy, ŠMP, TU. Projednat, zda se jedná o šikanu a v jaké závažnosti, jaká opatření učinit vzhledem k oběti a agresorovi i třídě jako celku, rozhodnout, kdo bude jednat s rodiči obětí a agresorů.

7. **Pozvat do školy zákonné zástupce** agresorů (jsou-li nezletilí), seznámit je s navrženými opatřeními, požádat je o spolupráci, provést zápis. Je-li agresor zletilý, jednat přímo s ním.

8. **Pozvat do školy zákonné zástupce oběti** (nezletilé), ne však zároveň se zákonnými zástupci agresora. Dohodnout další opatření a postup k nápravě situace. Provést zápis.

9. **TU oznámí případné potrestání** viníků ve třídě podle Pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. Třídu nadále sleduje a konzultuje postup s ŠMP.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

Zásadní postupy pro zvládnutí krizové situace v případě výskytu brutálního skupinového násilí:

Zvládnout šok a postarat se o oběť (pedagog musí zvládnout svůj vlastní šok, ihned zastavit násilí a postarat se o oběť – poskytnout jí nejnnutnější pomoc a ochranu)

1. Přivolat pomoc (zalarmovat kolegy na poschodí, vedení školy, domluvit se na dalším postupu, zorganizovat a zajistit podmínky pro vyšetřování)

2. Zabránit domluvě agresorů, svědků (je třeba zamezit křivé skupinové výpovědi; ostatní žáci, kteří nebyli do šikany zapojeni, jsou převedeni do jiné třídy a je jim zajištěn náhradní program výuky)

3. Pokračovat v poskytování pomoci a pocitu bezpečí oběti (v případě potřeby zavolat záchrannou službu, informovat rodiče; psychologická podpora – především snaha utišit panickou hrůzu oběti ze zabití, snaha navodit pocit bezpečí a ochrany; pro jistotu vždy zabezpečit co nejrychlejší posouzení zdravotního stavu lékařem a následně zprostředkovat psychologickou pomoc)

4. Přivolat policii (škola je povinna nahlásit celou věc Policii ČR; nezávisle na ní však škola zahajuje vlastní vyšetřování – nejlépe okamžitě vyslechne po jednom všechny účastníky, izoluje je od sebe, poté kompletuje výpovědi dohromady a vytváří předběžný obraz situace, Přivolání pomoci odborníka na problematiku šikanování (pomoc zvládnutí situace, následná doporučení pro práci s celým třídním kolektivem) PPP, SVP.

Postup při řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí stejná doporučení uvedená výše.

V případě výskytu šikany učitele ze strany kolegy nebo žáka, řeší situaci ředitel školy podle § 101 a §102 zákona č. 262/2006Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů. V případě, že pedagog není spokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na Oblastní inspektorát práce Zlínského kraje.

Pedagog se rovněž může obrátit pro pomoc např. na **Poradenskou linku pro pedagogy** tel: 841 220 220 nebo 777 711 439; Po – Pá od 8.00 do 16.00 hod.).

Výchovná opatření

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí, ...). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků - klinických psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina). Další práce se třídou je v kompetenci TU, ŠMP nebo VP, případně jiných odborníků. Je třeba si uvědomit, že naším cílem není potrestat viníky, ale především zajistit nápravu a zlepšení vztahů ve třídě. Pro potrestání agresorů užit následují výchovná opatření (součástí Pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků:

V mimořádných situacích se nabízí opatření:

- ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu
- ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

Hazardní hraní

Jako **hazardní hraní** či **hráčství** lze označit jakékoliv jednání, které vyžaduje nevratné investice (peníze nebo jinou hodnotu) s vidinou zisku založeného na náhodě nebo nejistém výsledku. Ti, kteří hrají, získávají patologickou závislost na hře. Patologické hráčství je oficiální psychiatrickou diagnózou, patří mezi nutkavé impulzivní poruchy a spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě člověka. Člověk závislý na hraní se označuje jako **patologický hráč** neboli **gambler**.

Mezi hazardní hry patří např. peněžité nebo věcné loterie, losy, tomboly, číselné loterie, bingo, kurzovní, sportovní sázky, sázkové hry v kasinu, výherní hrací přístroje, karetní a sázkové hry na internetu, on-line hazardní hry apod.

Diagnostická kritéria patologického hráčství:

1. Během období nejméně jednoho roku se vyskytnou dvě nebo více epizod hráčství.
2. Tyto epizody nepřináší jedinci zisk a opakují se přesto, že vyvolávají tíseň a narušují každodenní život.
3. Jedinec má silné puzení ke hře, které nemůže ovládnout.
4. Jedinec je zaujat myšlenkami a představami hraní a okolnostmi, které tuto činnost doprovázejí

U dětí a dospívajících vzniká závislost mnohem rychleji než u dospělých. Je to způsobeno věkem experimentování, nezralostí mozku, hledáním vlastní identity, ale i velkou mírou volného času.

Možné příznaky hazardního hraní u dětí a žáků:

- chlubení se hrou a výhrami, používání hráčského slangu
- lhaní, utrácení peněz, záškoláctví
- změny nálad, výbušnost, popudlivost, stranění se kolektivu, uzavřenost
- myšlenky na hru, ztráta zájmu o koníčky
- problémy doma i ve vztazích v kolektivu, zhoršení prospěchu
- krádeže doma i ve škole
- psychosomatické projevy, deprese, úzkost, suicidiální myšlenky

Pedagogická intervence

Úkolem pedagogických pracovníků je podporovat protektivní faktory nebo-li hledat způsoby, formy, metody pozitivního působení na žáka. Podporovat a zajistit zdravé školní prostředí, rozvíjet vzájemnou komunikaci a dobré vztahy mezi žáky navzájem i mezi žáky a učiteli, mezi pedagogy navzájem, nastavovat srozumitelná pravidla. Podporovat včasnou systematickou a efektivní specifickou primární prevenci, snažit se o propojení školy a rodiny.

Témata zaměřená na prevenci hazardního hraní jsou začleňována do výuky v rámci předmětů Výchova ke zdraví a Etická výchova. Průřezově však prolínají i do dalších předmětů.

Děti a žáci jsou přiměřeným způsobem informováni o povaze a rizicích hazardního hraní. Podporováno je budování a rozvoj finanční gramotnosti. Žáci jsou vedeni k ovládnutí impulzivního chování, jsou podporováni v rozvoji schopností k řešení problémů, plánování, procesu rozhodování. Témata jsou úzce propojena i s tématy jiných závislostí. Žáci vědí, na koho se v případě potřeby obrátit o pomoc.

Zároveň škola plně podporuje aktivity zaměřené na rozvoj osobnosti žáků, rozvoj komunikace, zdravého životního stylu, efektivní trávení volného času atd.

Hazardní hra v prostorách školy **není tolerována**. Zákaz hraní je zakotven ve Školním řádu základní školy a základní školy speciální a ve Vnitřním řádu pro zájmové vzdělávání - školní družiny, školního klubu.

V rámci používání ICT technologií zamezuje škola on-line hazardním aktivitám tím, že účinně blokuje hazardní servery na své internetové síti (wifi). Jsou stanovena jasná pravidla pro používání informačních technologií (mobilních telefonů, tabletů apod.).

Důležitou roli v prevenci hazardního hraní mají rodiče žáků a pedagogové. Z rodinného prostředí si dítě přenáší vzorce chování do svého života. Příkladné chování rodičů a také pedagogů může účinně pomoci předcházet problémům s hráčstvím u žáků.

Hazardní hrou jsou ohroženi i pedagogové, vzhledem k náročnosti profese, kterou vykonávají. Informační, preventivní i krizová strategie školy směřuje i k jejím zaměstnancům.

Krizový plán:

V případě podezření, že se dítě/žák věnuje hazardnímu hraní:

1. Třídní učitel informuje rodiče žáka při osobním setkání ve škole za podpory pracovníků školního poradenského zařízení (školní metodik prevence, výchovný poradce).
2. O situaci je vyrozuměno vedení školy.
3. Následuje včasná intervence s nabídkou adekvátní formy pomoci s odkazem na odborné služby.
4. Pokud rodiče odmítají spolupráci, je škola oprávněna uvědomit o situaci orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).
5. V případě nutnosti návazné intervence pro žáka a třídní kolektiv se škola může obrátit na okresního metodika prevence v KPPP Zlín, pracoviště Kroměříž.
6. Při důvodném podezření, že byl v souvislosti s hazardním hraním spáchán trestný čin, proběhne řádné vyšetření události. O postupu vyšetřování je vyhotoven písemný zápis. V případě spáchání trestného činu (či podezření) je škola povinna obrátit se na orgány činné v trestním řízení, tj. na Policii ČR.

Doplňek MPP je zpracován podle metodického doporučení MŠMT v oblasti primární prevence rizikového chování.